

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. III. Aliud discrimin à Patre Lemos adductum, refertur, & ab Adversarij
censura & impugnatione vinndicatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

objectiva iudicij. Imò eam expressè negare videtur Calvinus libro 2. institut. cap. 1. ubi indicat necessitatem peccandi in nobis, illi similem quæ viget in Dæmonibus, vel in Deo se amante. At certum est neque in Deo iudicij indifferentiam præire suæ bonitatis amori, nec in Dæmone antecedere odium Dei ipsum torquentis. Ait etiam capite 4. voluntatem nostram moveri à Deo, sicut equus movetur à fessore: quò etiam exemplò, ab homine moto per gratiam, indifferentiam objectivam iudicij excludere videtur. Unicuique ergo, quod ut primum & rude aliis supponitur, in libertatis Thomistice tabella, reliquit Calvinus lineamentum, spontaneitatem scilicet, seu immunitatem à violentia & coactione, quam (ut supra ostendimus) in voluntate mota & excitata gratià efficaci non negavit.

ARTICVLVS III.

Aliud discrimen à Patre Lemos adductum, refertur, & ab Adversarij censura & impugnatione vindicatur.

31. **P**ostquam Adversarij §. 3. num. 111. Thomistica libertatis tabellam infidà manu expressit, omisrà actuali voluntatis indifferentià, seu absolutà dissentendi, vel non agendi potentià, quam ad veram humanorum actuum libertatem necessariam Thomistæ postulant; & postea quam ibidem interrogavit, quid ex illa tabella Calvinus delevisset? cui postulationi jam satis respondimus; numero sequenti refert quæ olim Pater Lemos in Congregatione de Auxiliis, coram Summo Pontifice Clemente VIII. dum hæc causa disceptaretur disseruit (errasse scilicet Calvinum, quòd non distinxerit necessitatem consequentis, quæ libertatem perimit, à necessitate consequentiæ, quâ nihil veræ libertati deperit) subditque, Calvinum hujus controversiæ iudicem vocans, Audiamus igitur Calvinum 2. inst. cap. 16. f. 9. *Interea quod statuit Deus, sic necesse est evenire, ut tamen neque precisè neque suapte naturà necessarium sit. Exemplum in Christi ossibus familiare occurrit. Cum induerit corpus nostro simile, fragilia fuisse ejus ossa, nemo sanus negabit, quæ tamen frangi fuit impossibile. Vnde iterum videmus, non remerè in scholis inventas fuisse distinctiones de necessitate secundum quid & absolutà, item consequentis & consequentiæ. En (inquit) ut Calvinus & distinctionem illam cognoscit quâ se Adversarij salvos putant, & juxta illam docet divinum decretum non insinuere necessitatem consequentis in actionem ex eo secutam, sed tantum necessitatem consequentiæ. Quæ doctrina, quomodo differat ab Adversariorum doctrina, in hunc modum argumentando querimus.*

Necessitas consequentiæ, quæ excludit necessitatem consequentis, est necessitas non destruens, sed servans libertatem, ut loquitur P. Lemos: Necessitas quam Calvinus ex Dei decreto in nostras actiones derivari putat, est necessitas consequentiæ, quæ necessitatem consequentis excludit, ut jam visum est: Ergo necessitas quam Calvinus derivari putat in nostras actiones ex Dei decreto, non est destruens, sed servans potius libertatem.

32. Antequam huic argumento respondeam, Lectorem præmonitum velim, verba illa quæ ex Calvinò refert Adversarij, eo loco quem ad marginem citat, nempe 2. instit. cap. 16. f. 9.

Tom. I.

A minimè haberi, sed Calvinum ibi de re omnino diversa loqui, nimirum de descensu animæ Christi ad inferos. Unde verisimile est, Adversarij oculis alienis legisse Calvinum, aut usum fuisse illis perspicilliis, quibus videntur ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt. Neque enim dici potest esse errorem Typographi Tolofani, cum eadem citatio marginalis, in editione Parisiensi, ab Authore revisa & recognita, reperiatur.

Hoc præmissò, & dato verba illa alibi reperiri, non erit difficile argumento occurrere; promptissima enim est defensio in ea causâ, quæ Thomistas cum Ecclesiâ Patribus, ac Conciliis, ita conjungit, ut necesse fuerit, si hæc sententia censurâ digna sit, eadem cum Thomistis Patres censurâ notari. Priusquàm igitur hoc argumentum diluamus, ostendendum est breviter, distinctionem hanc necessitatis absolutæ & hypotheticæ, seu consequentis & consequentiæ, ita esse celebrem, & perantiquam, ut à Conciliis, SS. Patribus, & Ecclesiæ Doctoribus, nec non antiquissimis Scholasticis, & Canonistis, ad explicandam concordiam nostræ libertatis cum divina præscientia, providentiâ, & prædestinatione, frequenter usurpata fuerit: quò fit, ut si valeret Adversarij argumentatio, aut esset Calvinus cum Patribus absolvendus, aut essent cum Calvino Patres proscribendi; liceatque ea Augustini verba quibus Julianum alloquitur, contra Adversarium usurpare: *Ostendam prius quantis & qualibus Ecclesiæ Catholicæ Doctoribus, nomine Martinianorum (& Calvinistarum) intolerabilem facere non cuncteris injuriam, & cum me appetis, in quos tua tela jaculeris &c.*

34. Occurrit ergo primò Concilium Colonienfe, quod contra Lutheranos celebratum fuit anno 1536. Illud enim non aliter contra illos Hæreticos, divinam præscientiam, & prædestinationem, cum humanorum actuum libertate conciliat, quàm hac celebri distinctione necessitatis absolutæ & hypotheticæ, seu consequentiæ & consequentis, ut videri potest in Enchiridio Christianæ institutionis, de Sacramento penitentia, ubi hanc distinctionem tradit & exponit, his verbis: *Duplex est necessitas, absolutà, quam vocamus necessitatem consequentis; veluti necesse est Deum esse, hominem esse animal rationale mortale, nam hæc aliter se habere nequaquam possunt. Alia est necessitas consequentiæ, quæ necessario evenire dicimus, non quæ suâ naturâ necessaria sunt, sed necessario sequuntur, propter præcedentes causas. Et per hanc distinctionem conciliat præscientiam & providentiâ Dei, cum libero arbitrio.*

Eadem distinctione utitur D. Augustinus, ut constat ex canone Nabuchodonozor, alias *vasis ire*, §. *quamvis*, 23. quæst. 4. junctâ Glossâ ibidem. In ipso enim textu refert Gratianus ex Augustino, distinctionem necessitatis absolute seu simplicis, & necessitatis conditionatæ, quæ est eadem ac distinctio necessitatis consequentis & consequentiæ. Verba textus sunt: *Quamvis convenienter dicatur, si hæc prædestinata sunt, vel præscita, necessario evenient: non tamen ideo absolute verum est necessario evenient quæ prædestinata sunt vel præscita: quia hic necessitas refertur ad rerum eventum, ibi ad intuitum divina præscientia. Vnde juxta Augustinum, duæ sunt necessitates, simplex una, veluti quæ necesse est omnes homines esse mortales: altera conditionis, ut si quem ambulare quis scit, eum ambulare necesse est.*

Vu ij

quod enim quisque esse novit, id esse aliter quam notum est nequit; sed hac minime secum illam simplicem tradit. Hanc enim necessitatem non propria facit natura, sed conditionis adjectio. In illa autem verba Glossa, verbo quamvis, hæc scribit: Ad hujus paragraphi intelligentiam nota quod omnes tales locutiones sunt duplices: si Deus prævidit aliquid, necessario illud eveniet; quia si hæc dictio (necessario) determinat totalem consequentiam, locutio est vera; & tunc talis est sensus in consequentia, si Deus prævidit aliquid, illud evenire est necessarium. Si autem hæc dictio (necessario) determinat ipsum consequens, est falsa. Et iterum. Nota quod talis argumentatio non valet, si Deus prævidit aliquid, necessario illud eveniet: Ergo si Deus prævidit aliquid, necessarium est illud evenire: quia modo hæc dictio (necessarium) non potest determinare ipsam consequentiam, sed tantum consequens.

36. Favet etiam Venerabilis Beda in Axiomatibus Philosophicis, littera O. ubi ait: Omnia futura de necessitate evenient 1. Per hiem. Verum est in sensu composito, non autem in sensu diviso. Vel verum est ex hypothesi, non autem simpliciter.

37. Celebris etiam & frequens hæc distinctio apud veteres Scholasticos fuit. Eâ utitur in terminis Scholasticorum Princeps & Coriphæus D. Thomas, quæst. 24. de veritate art. 1. ad 13, ubi ait: Ex præscientia Dei non potest concludi, quod actus nostri sint necessarij, necesse est absolutâ, qua dicitur necessitas consequentis, sed necessitate conditionatâ, qua dicitur necessitas consequentia. Et in 1. sent. dist. 47. quæst. 1. art. 1. ad 2. Quamvis voluntas Dei sit immutabilis, & invincibilis, non tamen sequitur quod omnis effectus ejus sit necessarius, necessitate absolutâ, sed solum conditionatâ. Item 1. parte quæst. 19. art. 8. sibi primo loco objicit dictum illud Augustini, Nullus sit salvus, nisi quem Deus voluerit salvari, & ideo rogandus est ut velit, quia necesse est fieri, si voluerit. Et respondet, quod per illud verbum Augustini intelligenda est necessitas in rebus volitis à Deo, non absolutâ, sed conditionalis; necesse est enim hanc conditionalem veram esse, si Deus hoc vult, necesse est hoc esse. Et in resp. ad 3. ait, Ea que sunt à voluntate divina, talem necessitatem habent, qualem Deus vult ea habere, scilicet vel absolutam, vel conditionalem tantum, & sic non omnia sunt necessaria absolutè.

38. D. Thomæ concinit S. Bonaventura in 1. dist. 47. art. 1. quæst. 1. ubi quærit, *Utrum voluntas beneplaciti Dei possit impediri?* Et respondet, *Voluntatem absolutam necesse esse impleri, conditionalem vero minime.* Ac subdit: *Sed attendendum, quod est necessitas consequentia, sicut supra dictum est de præscientia; ipsa enim non habet necessitatem consequentis, sed consequentia, quia necessario inferitur, & sequitur, Deus præscit hoc, ergo hoc erit; sed tantum non necessario præscit, quia in actu præsciendi, frequenter notatur effectus contingens: sic in voluntate intelligendum est, quod voluntas Dei absolutâ connotat eventum rei, & ideo est ibi necessitas consequentia, sed non consequentis & c.*

39. Hanc D. Bonaventuræ doctrinam luculenter exponit Petrus Trigofius Cappucinus, in Commentariis super summam Theologiæ hujus Seraphici Doctoris, 1. parte quæst. 15. art. 2. dubio 1. conclus. 2. his verbis: *Effectus contingentes & liberi, si comparentur ad scientiam, providentiam, & voluntatem Dei, dicuntur necessarij secundum*

A quid, sive ex suppositione, qua necessitas vocatur conditionalis, & consequentia, non tamen absoluta, seu consequentis. Et assignat rationem: Quoniam iste consequentia sunt optima, Deus præscit hoc futurum, ergo hoc erit. Deus vult aliquid fieri, ergo fiet eo modo quo voluerit, & quando voluerit, quia non stat dari antecedens verum, & consequens falsum.

Eandem distinctionem & doctrinam tradunt Magister in 1. dist. 38. Albertus Magnus, Alensis, Scotus, Durandus, Ægidius Romanus, Capreolus, Caietanus, Ferrariensis, aliique antiqui Scholastici, quos refert & citat Alvarez disp. 25. de Auxiliis.

B Vix tot Patrum, tot Scholasticorum testimonia obtinebunt ab Adversario, ut eam distinctionem, quam à Patribus Thomistæ acceperunt, sustinendam concedat; damnabitque potius totam antiquitatem cum Calvino, quam Calvinum à Thomistis sejunctum fateatur: adeo nihil est quod tenacissimum ingenium non tentet. Sed erit æquioris animi Lector, & quam merito Thomistæ hæc distinctione se salvos putent, cum tot & tales habeant suæ securitatis præfices ac fidejussores, facile perpendet. Nobis interim his Augustini verbis Adversarium compellare licebit. *Vide cum quibus sit mihi causa communis, quam nullâ consideratione sobriâ pulsare calumniis & expugnare conaris. Cerne quam tibi pernitiosum sit tam horribile crimen obicere talibus, & quam mihi gloriosum sit, quodlibet crimen audire cum talibus & c. Iterum te admoneo, iterum te rogo, aspice tot ac tales Ecclesia Catholica defensores. Vide quibus tam gravem, tanque nefariam irrogaris injuriam, libro 1. contra Julianum cap. 4.*

C Sed propius ad rem, & in primis contendo, quod si Adversarij argumentatio contra Thomistas concludat, concludit doctrinam Conciliorum, Sanctorum Patrum, veterum Scholasticorum, & Canonistarum, à doctrina Calvinii non discrepare, sic enim cum Adversario argumentando quæro. Calvinus ex Dei decreto non aliam in nostros actus liberos ex Dei præscientia & decreto inducit necessitatem, quam consequentia, & secundum quid, teste P. Annato, ubi supra: Sed eandem necessitatem Concilia, SS. Patres, antiqui Scholastici, & Canonistæ, docent in actus humanos derivari ex Dei præscientia & decreto, ut constat ex testimoniis jam adductis: Ergo Concilia, SS. Patres, & antiqui Scholastici, eandem quam Calvinus asserit necessitatem, ex Dei præscientia, & decreto, in actus humanos derivari existimant.

D Vel iterum, ut eandem formam & seriem verborum, quâ Adversarius contra hos utitur, usurpem. Necessitas consequentia, quæ excludit necessitatem consequentis, est necessitas non destruens, sed servans libertatem; ut docent Concilia, SS. Patres, antiquiores Scholastici, & Canonistæ, supra relati: Necessitas quam Calvinus ex Dei decreto in nostras actiones derivari putat, est necessitas consequentia, quæ necessitatem consequentis excludit, inquit P. Annatus ubi supra: Ergo necessitas quam Calvinus derivari putat in nostras actiones ex Dei decreto, non est destruens, sed servans potius libertatem.

E Vides ergo (Amice Lector) quod tendat tota hæc Adversarij ratiocinatio. Puto quod eum animi sui & ingenij impetus, ultra quam voluisset impulerit: ad hoc enim demum hæc argumen-

ratio pervenit, ut aut Calvinum ab errore absolvi, aut Concilia, SS. Patres, & antiquos Scholasticos, & Canonitas, simul cum illo damnari necesse sit. Sanè potiori jure quam de Salmanticensibus Adversarius dixerit, reponam, quòd dum Thomistas incautiùs infectatur, Calvinum absolvit à magna sui erroris parte, & D. Thomam, S. Bonaventuram, & omnes ferè antiquos Scholasticos, ipsumque demum Augustinum accusat, illosque Calvinistis consentientes facit, ut meritò illis gratulari possimus, quòd aliquando etiam Jesuitas propitios habeant, & tentatum à Jesuitis, quòd sui non tentassent, Calvinum scilicet, vel invitum, cum Patribus componere.

Disp. 3.
cap. 4.
§ 5.

44. Neque verò respondere Adversarius potest, Concilia, SS. Patres, & antiquos Scholasticos, locis suprà relatis, non loqui de necessitate consequentiæ orta ex decreto Dei, sed de illa tantum quæ sequitur ex ejus præscientia. Nam (præterquam quòd eadem est ratio de præscientia & decreto, cum scientia Dei libera, quæ approbationis dicitur, ut applicata per decretum, sit causa rerum, juxta SS. Patres disp. 3. relatos) hæc responsio aperte repugnat testimonio quæ adduximus. Nam Concilium Colonienſe dicit necessitatem consequentiæ eam esse, quæ necessariò evenire dicimus non quæ suâ naturâ necessaria sunt, sed necessariò sequuntur, PROPTER CAUSAS PRÆCEDENTES, inter quas divina voluntas præcipuè numeratur, cum juxta Apostolum, Deus operetur omnia juxta consilium voluntatis suæ. Unde Gratianus loco citato ait: *Quamvis convenienter dicatur, si hæc PRÆDESTINATA SUNT, vel præcisa, necessariò evenient &c.* Item D. Thomas asserit hanc conditionalem esse veram: *Si Deus hoc vult, necesse est esse.* Et D. Bonaventura docet, quòd sicut ex Dei præscientia, ita & ex ejus voluntate, infertur necessitas consequentiæ, sed non consequentis. Ejus etiam Commentator ait, quòd effectus contingentes & liberi, si comparentur ad scientiam, PROVIDENTIAM, ET VOLUNTATEM DEI, sunt necessarij necessitate conditionali, & consequentiæ, non tamen absolutâ, & consequentis. Ergo prædictâ responsione non potest Adversarius eludere vim argumenti propositi.

45. Ad testimonium verò Calvinij, cui P. Annati ratiocinatio innititur, dupliciter responderi potest. Prima & verior responsio est, quòd apud Hæreticos solemne & frequens est, Calvinum minimè sibi constare, sed sibi apertissimè contradicere. In primis enim libro 1. insit. cap. 3. §. 5. hæc scribit: *Porro quod libertate abdicatam voluntatem dico necessitate trahi vel duci, mirum est si cui videatur aspera locutio, qua nec absolum habet quidpiam, nec à Sanctorum usu aliena est. Offendit autem eos qui inter necessitatem & coactionem distinguere nesciunt. At si quis eos interroget, an non Deus necessariò bonus sit, an non diabolus necessariò malus, quid respondeant? sic enim annexa est Dei bonitas cum divinitate, ut non magis necessarium sit ipsum esse Deum, quam esse bonum: Diabolus autem per lapsum, sic ab omni boni communionem alienatus est, ut nihil quam malè agere possit. Quòd si quis sacrilegus obganmat, Deo parum laudis ex sua bonitate deberi ad quam servandam cogatur, cui non erit prompta responsio, immensâ ejus bonitate fieri ne malè agere possit, non violentâ impulsione. Ergo si liberam Dei voluntatem in bene agendo, non impedit quòd*

Tom. I.

A *necesse est ipsum bene agere: si diabolus qui non nisi malè agere potest: voluntate tamen peccatis quis hominem idè minus voluntariè peccare dicit, quòd sit peccandi necessitati obnoxius? Quibus verbis contendit, tam hominem divinâ gratiâ ad bene agendum excitatum, necessariò agere, quam necessariò Deus bonus est: tam hominem ad malè agendum, & ut alibi dixit, ad perpetranda facinora impulsum, malè agere, quam necessariò diabolus malus est. Quis verò dixerit, eam esse solùm necessitatem consequentiæ, quâ Deus bonus est, aut diabolus malus? Non puto Adversarios concessuros. Constat igitur Calvinum admisisse quòd divina motio & decretum, non solùm necessitatem consequentiæ, sed & consequentis in actus humanos inducit.*

B Deinde, unum ex præcipuis Calvinianæ doctrinæ principiis est, divina decreta & auxilia ita esse efficacia, ut omnem voluntatis indifferentiam absorbeant, & absolutam dissentientiæ potentiam excludant: imò in hoc (ut passim docet Adversarius in libris quos adversus Jansenianos edidit) consistit totius hæresis Calvinianæ, in materia de gratiâ & libero arbitrio, summa. Ex hoc autem principio erroneo manifestè sequitur, ex Dei decreto, non solùm necessitatem consequentiæ & hypotheticam, sed etiam consequentis & absolutam, in actus humanos induci. Sic enim arguo. Necessitas quæ omnem voluntatis indifferentiam, & absolutam dissentientiæ seu non operandi potentiam tollit, est necessitas absoluta & consequentis, & non solùm hypothetica & consequentiæ, consentientibus omnibus Theologis: Sed Calvinus docuit ex divino decreto oriri necessitatem quæ tollit omnem voluntatis indifferentiam, & absolutam dissentientiæ potentiam, solamque spontaneitatem, seu immunitatem à coactione relinquit, ut constat ex locis suprà adductis, & fatetur ipse Adversarius: Ergo Calvinus re verâ ex divino decreto necessitatem non solùm consequentiæ, seu hypotheticam, sed etiam consequentis, sive absolutam, induci putavit.

C Itaque cum solùm consequentiæ necessitatem ex divinis decretis oriri dicit, locò ab Adversario allegatò, ludit verbis, illudique Lectoribus, sibi que manifestè contradicit. Unde Jacobus Gualterius Jesuita, in Anatome Calvinismi, ducentis dilemmatibus ex ejusdem Calvinij principiis, vel assertionibus, magna ex parte desumptis, omnes ejus hæreses eliminat. Quòd idem facit Nicolaus Romanus in libro qui inscribitur, *Calvini effigies*, spectaculo nono & decimo, quorum titulus est, *Calvinus sibi discolor*, ubi ostendit, librum institutionum Calvinij esse centonem contradictionum, numeratque viginti primarias, & plusquam sexcentas consecutivas.

D Certè sincerior est & candidior Lutherus, & magis ad suum errorem consequenter loquitur, dum in libro de servo arbitrio, distinctionem hanc, ut merum phantasma, & inutile figmentum irridet. *Senserunt*, inquit, *Sophiste* (sic Catholicos Doctores appellat) *vim involtam & insustentabilem hujus argumenti, idè finxerunt necessitatem consequentiæ & consequentis, sed quàm nihil hoc figmentum efficiat. Suprà docuimus. Et post pauca. Necessitas verò consequentiæ, quâ illi se solantur, MERUM PHANTASMA EST.*

Vu iij

Tomo 7.
lib. 1. p.
disp. 20.
art. 7.

Accedit etiam quod Driedo, Doctor Lovanienſis, & acerrimus Calvinistarum impugnatore, relatus à Joanne à S. Thoma, profitetur quòd ſemper Hæreticus hanc negavit diſtinctionem, per quam omnia Hæreticorum ſophismata diluuntur.

Diſp. 1.
cap. 6.
§. 1.

48. Mirum ergo eſt, quòd Adverſarius adeo in Thomiſtis obſervandis oculatus, ut videat quæ non ſunt: minimè tamen adverterit, quàm varium ac verſatile ſit ingenium Calvini, eadem prohibito & negantis & aſſerentis in hac quæſtione de gratia. Et major admirationis ratio accedit, quòd hanc animi inconstantiam, circa eandem diſtinctionem neceſſitatis abſolutæ & hypotheticæ, conſequentis & conſequentiæ, Twiſſio Calviniſtæ, & Calvini (ut ipſe putat) veſtigiis inhærenti, impropertaverit; eumque non injucundè Morioni cuidam comparaverit, qui ſe Catholicum & Huguenotum, alternis vicibus fatebatur. Verba ejus, quia elegantiffima & lepidiffima ſunt, placet hîc tranſcribere. *Memini* (inquit) *me viſiſſe olim Morionem in aula viri nobilis, à quo cum peteretur, an eſſet Huguenotus? Reſpondebat, minimè: Catholicus ergo? Ita inquit ebat. Rurſus inverſa ſtatim interrogacione, cum urgeretur, an eſſet Catholicus? Minimè verò inquit ebat. Huguenotus igitur? Ita eſt. Vide, Lector, quantum ab eo diſtet Huguenotus iſte Leonardienſis: à quo ſi peto, an debeat aliud decretum admitti circa liberos actus, quam quòd ſalvetur eorum libertas? Non debet inquit. Nullam ergo decretum hoc imponere debet neceſſitatem? Reſpondet, nullam. Rurſus interrogo, num incertum eſſe poſſit hoc decretum & fallibile? Dicit non poſſe: Ergo inquam imponit aliquam neceſſitatem? Reſpondet, imponit etiam multiplicem. Porro neceſſitas illa nunquid eſt atemperata & congruens create libertati? Prorſus ita eſt, inquit, & ideo eſt neceſſitas modalis. Sed ille modus diminuet fortaſſe vim voluntatis? Eſt modus (inquit) qui vocatur irrefiſſibiliter. Placet conſulere libertati creatura? Eſt neceſſitas hypothetica & conditionalis. Non placet? Eſt abſoluta. Si lubet, & ita commodum eſt, eſt neceſſitas ſecundum quid: ſi ſecus, eſt neceſſitas ſimpliciter. Denique Twiſſius minimè malus, utpote novæ legis Apoſtolus, omnibus omnia factus eſt, ut omnes ludos faciat.*

49. Laudo fanè & gratulor Adverſario non de eſſe eloquentiam, quâ Hæreticos exagitet, & quâ Twiſſium ad omnem auram pro commodo ſuo vertibilem, lepidè laceſſat & fugillet. Sed cur amabo eandem animi inconstantiam circa eandem diſtinctionem in Calvino non advertit, lynceus Diſcipulo, & cæcus Magiſtro? Cur, inquam, manifeſtam in Calvino contradictionem docente divina decreta imponere & non imponere neceſſitatem, diſſimulat, quam improperat Twiſſio? Non error eſt niſi quem certa voluntas, & Thomiſtas laceſſendi ſtudium facit; neque virum perſpicacis adeo ingenij, & qui etiam in Thomiſtis, ea quæ non ſunt, ſcilicet hæreſum ſordes, videt; inadvertentiæ accuſandum puto, ſed calliditatis, & non ſatis ſinceræ fidei, quam ſub illo adverſantium verborum conflictu latitantem, fortè minùs cautis occultaret. Negat igitur eam ſe in Calvino contradictionem detexiſſe: quâ mente? quia ſi fateretur Calvinum admiſiſſe neceſſitatem conſequentis, non poſſet Thomiſtis cum Calvino conſenſionem in ea parte imponere, cum eam conſequentis neceſſitatem ubique Thomiſtæ negent. Sed quia Twiſſius

A diſtinctionem illam D. Thomæ amplectebatur, dicebatque Deum neceſſario quidem cum cauſis neceſſariis, unde neceſſitas abſoluta & conſequentis dicitur; liberè verò cum liberis agere, unde modalis ſolum, hypothetica, & ſecundum quid, neceſſitas appellatur, quæ eſt neceſſitas conſequentiæ, voluit pugnantem ſecum Twiſſium oſtendere, ut à Twiſſio in Thomiſtas accuſatio reſiliret, & eadem contradictione, Divi Thomæ & Thomiſtarum doctrinam involveret.

Cæterum eadem arte ac figurâ, quâ D. Thomæ & Diſcipulorum ejus doctrinam, ut ſibi contradicentem traducere molitus eſt, ejus contradictiones, & à ſeipſo diſſidia, nobis etiam liceret exprimere, illumque iſdem quæ nobis tendit rebus implicare; niſi ſuprà articulo primo, multiplicem in eo diſſidentium verborum & cogitationum pugnam oſtendiſſem. Unde ad inſtitutum redeo, & rurſus dico, Calvinum ſcripiſſe pugnantia, dum ex una parte docuit talem eſſe divinatorum decretorum efficaciam, ut omnem voluntatis indifferentiam, ac diſſentiendi potentiam excludant; & ex alia aſſeruit ex Dei decreto, ſolam neceſſitatem conſequentiæ, & non conſequentis, in actus humanos derivari: ſublata enim voluntatis indifferentiâ, & diſſentiendi poſtate, relinquuntur in ejus actibus neceſſitas conſequentis & abſoluta, ut iſtis etiam Novitiis & Tyrõnibus compertum eſt.

Sed demus etiam Adverſario, & effuſâ ſupra verum charitate, ei concedamus, nullam in his Calvini dictis eſſe diſcordiam, nullam in eo diſſidentium cogitationum pugnam; attamen celebrem hanc diſtinctionem neceſſitatis conſequentiæ & conſequentis, longè aliter Calvinus uſurpavit ac Thomiſtæ; ſubindeque eos ejuſdem diſtinctionis diverſa intelligentiâ, ſatis ſuperque diſtinguit. Thomiſtæ enim neceſſitatem conſequentiæ eam eſſe dicunt, quâ conſequens ita inſallibiliter ſequitur ex antecedenti, ut abſolutè non ſequi, & oppoſitum contingere poſſit; ut ſi Deus prædeſtinavit Petrum, inſallibiliter gloriam conſequetur; ſi vocet Paulum vocatione efficaci, inſallibiliter conſentiet; inſallibilitas enim horum effectuum, quæ ex divinx voluntatis efficacia oritur, non tollit (in ſententia Thomiſtarum) facultatem & potentiam ad oppoſitum. Calvinus verò hanc neceſſitatem conſequentiæ appellavit, quæ ex divino decreto, ſeu ex divinx voluntatis efficacia conſequitur; quamvis diſſentiendi, ſeu non operandi potentiam in voluntate non relinquat. Conſequentis verò neceſſitatem, ſeu abſolutam, eam tantum eſſe voluit, quæ oritur ex natura rei, vel ex influxu ſyderum, qualem olim Stoici & Manichæi ſingebant. Neque aliena à mente Calvini hæc interpretatio exiſtimanda eſt: ſic enim ſatis aperte mentem ſuam declarat, loco ab Adverſario allegato; & ipſa ejus verba hanc explicationem ultro offerunt, dum ait: *Interea quod ſtatuit Deus, ſic neceſſe eſt evenire, ut tamen neque præciſè, neque ſuapte natura neceſſarium ſit &c. unde videmus non temerè in Scholis inventas fuiſſe diſtinctiones de neceſſitate ſecundum quid & abſoluta, item conſequentis & conſequentiæ.* Hæc enim verba (neque præciſè, neque ſuapte naturâ) non obſcurè ſignificant, hunc Hæreticum, per neceſſitatem conſequentis & abſolutam, eam tantum intellexiſſe, quæ oritur ex ipſa natura rei, ad bonum, vel ad malum determinata, qualem ponebant olim Manichæi: per neceſſitatem verò

consequentia, illam quæ non ex natura rei, sed ex divino decreto dimanat, quamvis indifferentiam voluntatis, & dissentendi potentiam absumat, qualem nec Stoici ipsi negassent à fato relinquunt.

51. Tres igitur sunt necessitates erroneæ, & libero arbitrio repugnantes: Stoica scilicet, seu Fatalis, Manichæa, & Calvinistica; quæ in hoc uno omnes conveniunt, quod qualibet illarum tam arcta est, tamque validè hominem in operando ad unum constringit, ut facere non possit oppositum illius ad quod per illas determinatur: differunt verò invicem, penes causam seu originem à qua procedunt. Stoici enim necessitatem in fatum reducebant, quo fati nomine, seriem inevitabilem causarum naturalium, & præcipuè cælorum influxum intelligebant. Unde hæc Stoicorum vox (ut refert D. Thomas quæst. 6. de malo art. unico) *Talis est voluntas in hominibus, qualem induxit pater virorum, deorumque*, id est cælum, vel Sol, ut ibidem explicat S. Doctor. Manichæi verò necessitatem ingenitæ & naturali malitiæ animæ tribuebant, quæ ita animam hominis bonam, vel contagione inficeret, vel vi abriperet, ut non sineret nisi malum velle. Sed Calvinista demum necessitatem nostrorum actuum, ad causam increatam, videlicet efficaciam divinæ voluntatis decretum, referunt. Unde Calvinus 1. Instit. cap. 16. sect. 8. sic loquitur. *Nos etsi de verbis non litigamus, fati tamen vocabulum non recipimus: tum quia est ex eorum genere quorum prophanas novitates refugere nos Paulus docet, tum quia ejus odio conantur gravare Dei veritatem. Dogma verò falsò ac malitiosè objectatur, non enim cum Stoicis necessitatem comminiscimur ex perpetuo causarum nexu, & implicita quadam serie, qua in natura contineatur: sed Deum constitutum arbitrium ac moderatorem omnium, qui pro sua sapientia ab ultima æternitate decrevit quid facturus esset, & nunc sua potentia quod decrevit exequitur.*

52. Quare totum hunc articulum concludo eo Syllogismo cujus majorem propositionem suggerit P. Lemos apud Joannem à S. Thoma. Si Calvinus verè ac sincerè, sine dolo, & sine repugnantia ad sua principia, doceret ex divino decreto non aliam in actus humanos induci necessitatem, quam consequentiæ, non erraret, sed verè doctrinam Catholicam teneret: At Calvinus non docet verè & sincerè, sed cum dolo & repugnantia ad sua principia, ex divino decreto, non aliam quam consequentiæ in actus humanos induci necessitatem, ut pluribus ostensum est: Ergo Calvinus errat in materia libertatis, nec Catholicam doctrinam sequitur.

53. Ex quo intelliges, quam perspecta fuerit doctrina Calvinii P. Lemos, homini licet Hispano, in Hæreticorum tamen doctrina versatissimo, & quam verosimillimum sit quod narrat Joannes à S. Thoma, quod cum perorasset, ita contigit Cardinalis Perronius à quo fuerat interruptus, ut etiam annuere visus sit. Quin etiam hoc quoque addendum est, quam incognita sit doctrina Calvinii P. Annato, & quam non solum improbabile, sed & protus repugnans sit quod asserit, Calvinum libertatem indifferentiæ, ac dissentendi motioni divinæ gratiæ potestatem abstulisse, & nihilominus non aliam quam consequentiæ, quæ libertatem non destruit, in actus humanos induxisse necessitatem. Quam etiam injusta sit defensorum scientiæ mediæ petitio,

A quia cum aperta adeò, ac cuilibet, etiam minus perito & tyroni, obvia Thomistarum inter & Calvinii doctrinam discrimina sint, in ea præcisè dubitatione quæ petitur, sit-ne aut non sit in homine liberi arbitrii usus aliquis, adhuc ea quarunt, aut querere simulant.

B Intelliges demum, quam bellè Adversarius disp. 1. cap. 1. libri de scientia mediæ dixerit, quod *scientia mediæ magnas habet opportunitates*: hominum enim fortem ac fidem domesticâ utilitate metitur; & pro varia rerum, temporum, occasionum, & utilitatum combinatione, Thomistas (quamvis antiquæ suæ doctrinæ mordicis adherentes, & immobili stabilitate fixos in fide) modo hæreticos, modo orthodoxos prædicat, ut causæ suæ viderit expedire.

ARTICVLVS IV.

Corollaria seu illationes præcedentis doctrine.

55. Facilis est veritati aditus, quò sese ab eorum manibus subducatur, quibus injustè vexatur, eludatque non fugâ, sed exitu eorum conatus. Plures aliæ Thomistarum responsiones sunt, quæ cum iis quas jam fati defendimus, solo loquendi modo discrepant, & eadem facilitate à censura & impugnatione Adversarij defenduntur. Altera igitur est quam ex Joanne à S. Thoma P. Annato refert num. 113. Calvinum scilicet errasse, eò quod posuerit decretum prædeterminans voluntatem, sed extinguendo & non servando libertatem, seu (ut alij dicunt) posuisse decretum, quò voluntas ad necessariò non ad liberè agendum impelleretur, & non differre à decreto Thomistarum, quò non extinguit, sed causat, & fovet libertatem, nec ad necessariò, sed liberè agendum impellit. Ad idem pertinet quod ex Thomistis alij dicunt, decretum prædeterminans Calvinisticum, attingere solum substantiam nostrorum actuum, & non curare de modo libertatis: prædefinitiones verò quas docent Thomista, ad utrumque se extendere, nec solum substantiam, sed etiam modum libertatis, in nostris actibus efficere.

56. Satis ex jam probatis hoc discrimen Thomistarum inter & Calvinii sententiam, velut corollarium consequitur; libertas enim, seu modus libertatis, in Thomistarum sententia, tria includit, unum ex parte intellectus, indifferentiam scilicet objectivam judicij, & duo ex parte voluntatis, nempe immunitatem, tum à coactione, tum à necessaria determinatione ad unum: id est spontaneitatem, & actualem voluntatis indifferentiam, seu potentiam ad oppositum: Ergo idem est dicere, Calvinum errasse in eo quod posuit decretum prædeterminans, non servando libertatem, vel decretum non attingens modum libertatis, ac asserere illum esse hæreticum, eò quòd actualem voluntatis indifferentiam, seu potentiam ad oppositum, in voluntate prædeterminata negaverit: in quo (ut fatetur Adversarius locis suprâ relatis) totius Calvinistici erroris summa consistit.

57. Nec verò in hoc est, ut ipse putat, ineptus aliquis verborum circulus: etenim cum à Thomistis quæritur, quid sit actionem ut liberam, seu cum modo libertatis, prædefiniri? Respondent facilè, esse voluntatem sic agere, vel sic agendum impelli, ut sub divina motione, non solum